

Povijest zgrušavanja krvi obično nije razlog za izbjegavanje AstraZeneca cjepiva

COVID-19 VACCINATION HUB

Izgleda da kod osoba koje imaju povijest nekog stanja ove vrste ne postoji povećani rizik od AstraZeneca cjepiva. Ustvari, osobe u ovoj skupini bi mogle biti pod povećanim rizikom ako dobiju COVID-19, dakle ne bi trebale odgađati cijepljenje.

Kao prvo, kako se stvaraju ugrušci krvi?

Krv u tečnom stanju cirkulira krvnim žilama organizma, raznosi kisik, hranjive tvari, proteine i imunosne stanice u svaki organ. Ali, ako se ozlijedimo ili smo imali neku operaciju, organizam treba zatvoriti ranu kako bi se zaustavilo krvarenje.

Krv sadrži komponente koje omogućavaju brzu transformaciju iz tečnosti u polučvrsti ugrušak u roku od nekoliko sekundi.

Na prvi znak oštećenja, najmanje stanice u krvi — trombociti — se lijepe na zid oštećenog krvnog suda i zajedno sa zidom oštećenog krvnog suda privlače masu proteina koji su usmjereni na oštećeno mjesto gdje zatvaraju ranu.

Venski trombi (ugrušci krvi)

Ponekad nastane neravnoteža između ovih prirodnih procesa zgrušavanja i protiv-zgrušavanja krvi i tada nastaje rizik od stvaranja krvnih ugrušaka u venama. To se može dogoditi kod sljedećih osoba:

- osoba koje imaju rak ili infekciju
- trudnica
- osoba koje uzimaju kontraceptivne pilule s estrogenom
- osoba koje su nepokretne tijekom i nakon operacije ili ozbiljnije traume
- osoba s određenim nasljednim bolestima.

U svim ovim slučajevima, abnormalno zgrušavanje krvi može nastati u dubokim venama bedara i prepona (tromboza dubokih vena) ili pak u plućima (plućna embolija).

Vrlo rijetko, ugrušci krvi mogu nastati i na drugim mjestima — na primjer, u abdominalnim (trbušnim) venama ili u moždanim venama.

Arterijski trombi (ugrušci krvi)

Arterije koje dovode krv do srca, mozga i donjih udova se mogu suziti, obično uslijed čimbenika rizika koji uključuju pušenje, dijabetes i visok krvni tlak i kolesterol.

Ugrušak koji se stvori na tim mjestima može blokirati protok krvi, te prouzročiti, na primjer, srčani ili moždani udar.

Što je TTS?

AstraZeneca cjepivo je povezano s rijetkim stanjem pod nazivom tromboza sa sindromom trombocitopenije ili TTS. Slučajevi ovog stanja su također prijavljeni i nakon Johnson & Johnson COVID cjepiva, ali to cjepivo se ne koristi u Australiji.

Sada znamo mnogo više o tom stanju nego što je to bio slučaj prije nekoliko mjeseci.

Povijest zgrušavanja krvi obično nije razlog za izbjegavanje AstraZeneca cjeviva

COVID-19
VACCINATION
HUB

TTS nastaje zbog abnormalne imunološke reakcije uslijed koje dolazi do razvoja antitijela koja su usmjerena na trombocite (krvne stanice koje sprječavaju krvarenje). To čini trombocite hiperaktivnima, što pak dovodi do stvaranja krvnih ugrušaka u organizmu, uključujući i na onim mjestima na kojima se obično ne stvaraju ugrušci, npr. u mozgu ili trbuhu.

Tijekom tog procesa se također smanjuje broj trombocita. U nazivu ovog stanja riječ “tromboza” se odnosi na ugruške krvi, a “trombocitopenija” na smanjeni broj trombocita.

Australska tehnička savjetodavna grupa za imunizaciju (Australian Technical Advisory Group on Immunisation - ATAGI) je nedavno procijenila da je rizik od TTS-a u Australiji oko 1,6 na 100.000 doza AstraZeneca cjeviva kod osoba u dobi od 50 godina i više, iako se ovi podaci mogu promijeniti kako se sve više ljudi bude cijepilo.

Srećom, dijagnosticiranje i tretman za TTS su brzo napredovali. Liječnici sada znaju koji su simptomi na koje trebaju obratiti pozornost, a hematolozi su identificirali tretman za ovo stanje. Tretmani uključuju intravenski imunoglobulin (koncentrirana antitijela zdravih darivatelja) i lijekove za razrjeđenje krvi.

Od prvog slučaja početkom ove godine su diljem svijeta ishodi kod osoba koje su pogođene TTS-om znatno poboljšani. U Australiji se većina pacijenata kod kojih je nastao TTS oporavila ili se nalazi u fazi oporavka.

Nemojte odgađati cijepljenje

Ne postoje dokazi da je rizik od TTS-a povećan kod osoba koje su u prošlosti imale ugruške krvi, koje imaju nasljednu sklonost ka stvaranju ugrušaka krvi ili koje uzimaju lijekove za razrjeđenje krvi ili slične lijekove.

Kako se radi o oboljenju u kojem imunološki sustav uzrokuje pretjeranu aktivnost trombocita, mehanizam TTS-a je potpuno drugačiji od mehanizma stvaranja drugih vrsta krvnih ugrušaka.

Zahvaljujući tom saznanju ATAGI je nedavno izdala preporuku da je AstraZeneca cjevivo sigurno za te osobe.

Radi predostrožnosti, australske smjernice preporučuju da određene osobe izbjegavaju AstraZeneca cjevivo i prime Pfizer cjevivo. Te osobe su među ostalim:

- osobe koje su imale epizodu heparinom prouzročenu trombocitopeniju (koja je slična TTS-u)
- osobe koje su imale venske ugruške krvi u mozgu ili trbuhu
- osobe koje su imale vrlo rijetko oboljenje zgrušavanja krvi prouzročeno antitijelima pod nazivom antifosfolipidni sindrom
- osobe mlađe od 50 godina.

Od presudne važnosti je imati na umu da su osobe kod kojih postoje čimbenici rizika od srčanog i moždanog udara, uključujući dijabetes i visoki krvni tlak, pod povećanim rizikom od ozbiljnog oboljevanja ako dobiju COVID-19. Nadalje, i sam COVID dovodi do gušće i više ljepljive krvi i znatno povećava rizik od zgrušavanja krvi.

Čak i ako ste imali trombozu dubokih vena, plućnu emboliju, srčani ili moždani udar, cijepljenjem se kod vas neće povećati rizik od TTS-a. Trebate se cijepiti čim steknete pravo na to.

Autori: Sant-Rayn Pasricha – Načelnik odjela, Population Health and Immunity (Zavod za zdravlje i imunitet stanovništva), Walter i Eliza Hall Institut i Paul Monagle - Profesor, Department of Paediatrics (Katedra za pedijatriju), University of Melbourne (Sveučilište Melbourne)

Objavljeno u: “The Conversation” 10. lipnja 2021.